

Prosjektrapport Trysil kirke

Pr. 12.06.2025

Bakgrunn

Trysil menighetsråd har tidligere oversendt en liste over ønskede og nødvendige vedlikeholds- og oppussingstiltak til kirkevergen:

1. Maling av gulv og trapper i hele kirkebygget.
2. Restaurering av hoveddør.
3. Nye tepper i midtgangen.
4. Isolering av kjøkken/sakristiet sør- og østvegg. Nytt kjøkken.
5. Utvendig maling av kirkebygget

På denne bakgrunn inviterte kirkevergen riksantikvaren og leder Trysil menighetsråd til en befarung, som fant sted 2. april i år.

Dette er en tidlig involvering av Riksantikvaren, for å få råd om prosess og noe faglige synspunkter på tiltakene.

Etter ansettelse av ny kirkeverge i mai ble det opprettet et prosjekt med tidl. konstituert kirkeverge Anders Nyhuus som innleid prosjektleder. Fellesråd og kirkeverge er oppdragsgiver og prosjekteier.

Prosjektets formål er tilrettelegging for gjennomføring av tiltakene ved å skaffe tilveie beslutningsgrunnlag for kirkeverge og fellesråd.

Tre av tiltakene er svært omfattende, og vil være grunnlag for en søknad om forprosjekt gjennom kirkebevaringsfondet: Nr. 1, 2 og 5.

Tiltak 3 og 4 er tenkt gjennomført utenfor en slik søknad. Dels er omfanget mindre, og dels ønsker man en raskere fremdrift. Målet er å komme lengst mulig på disse tiltakene til eller i jubileumsåret til kirken (2026).

Kjøkken

Dagens kjøkkenløsning er dels utslitt, dels for liten i forhold til oppbevaringsbehovet, og dels visuelt lite tilpasset rommet og bygget forøvrig. Kjøkkenet er synlig fra kirkerommet når døren til sakristiet er åpen.

Prosjektet har som målsetning en løsning som i langt større grad hensyntar rommet og bygget, både med tanke på kvalitet, holdbarhet, farge og utforming, og samtidig dekker de funksjonelle behovene.

Bygningsvernhuset AS er engasjert for å tegne ut løsningen og formgivning/fargeforslag. Dette vil utgjøre grunnlag for innhenting av pristilbud/anbudsrunde. Utkast ventes i løpet av november.

Vannledning til kjøkken

Hovedvanntilførselen og vannmåler til kirken er ved sørvegg i menighetssalen bakerst i kirken. Herfra er det ført vannledning åpent gjennom kirkerommet og frem til kjøkken i sakristiet. I koret er vannledningen lagt langs yttervegg mot golv. Opprinnelig er vannledningen innkasset her, men denne er delvis åpnet pga. frostproblemer. Frostproblemene er forsøkt avhjulpet med en ettermontert varmekabel (provisorisk?). Det er likevel usikkert hvor effektivt dette egentlig er.

Løsningen er både estetisk uheldig og utgjør en risiko. Evt. vannledningsbrudd, enten ved frost eller andre årsaker, vil ikke nødvendigvis bli oppdaget med en gang, men kan i verste fall utvikle seg over flere timer eller dager, med risiko for vannskader på bygg og interiør. Varmekabelen som er lagt innebærer også en viss risiko forbundet med all elektrisk installasjon.

Prosjektet undersøker derfor muligheten for å føre vann frem til kjøkken (sakristi) i grunnen utvendig langs sørvegg, i hovedsak i grusgangen. Dette vil berøre middelaldergrunn og sikringssonen rundt denne. Middelaldergrunn er automatisk fredet, og dispensasjonsøknad er sendt til Innlandet fylkeskommune. I motsetning til listeførte eller fredete kirkebygg, hvor riksantikvaren er godkjenningmyndighet, er det fylkeskommunen som forvalter fredningen av middelaldergrunn. Prosjektleder har god kontakt med begge instanser i denne sammenheng, og har et visst håp om at denne løsningen kan gå gjennom. Den foreslåtte traseen er antakeligvis allerede i betydelig grad oppgravd ifbm. vann til vannposter, drenering osv. Avveiningen mellom skadepotensialet for vannlekkasjer i kirkerommet og evt. nye skader i middelaldergrunn taler for at fordelene ved tiltaket oppveier evt. ulemper i betydelig grad.

Kirkeløper

Kirkeløperen (teppet i midtgang) er utslitt. Dette er antakelig lagt ifbm. restaureringsprosjektet på 90-tallet. Det er behov for ny kirkeløper, løpere i sideskipene og teppe innenfor alterring. Teppe i trapp til prekestol og matter i våpenhus bør også vurderes i samme forbindelse.

Vedtaksmyndighet på kirkeløpere er delegert biskopen fra riksantikvaren. Det har også vært et fagråd for kirketekstiler hos bispedømmekontoret, men dette er for tiden ikke operativt. Prosjektet har likevel god kontakt med rådgiving fra bispedømmet i saken, og befarng er planlagt.

Det er noen tekniske utfordringer som må løses i sammenheng med ny kirkeløper, f.eks. foldedør mellom menighetssal og kirkerom, som i dag tar ned i og subber i løperen og ødelegger denne når døren stenges. Matte i våpenhus henger ikke direkte sammen med løperen, men det bør vurderes ny matte og hvordan det best kan løses. Det er i tillegg tradisjon for at døpefont flyttes fra siden i koret til foran alterringen ved bruk. Dette sliter også veldig på løperen, og det må finnes en løsning for å kunne flytte døpefont uten denne belastningen på løperen.

Prosjektet legger noen premisser for ny kirkeløper om god holdbarhet, høy kvalitet og selvfølgelig farger og utseende avstemt med det øvrige interiøret.

Prosess

Etter kirkeordningen §17 er det fellesrådet som er ansvarlig for disse tiltakene, og som finansierer de, men etter kirkeordningen § 20 skal biskopen godkjenne endringer i inventar og utstyr.

Trysil kirke er listeført, og etter Kirkebyggforskriften skal riksantikvaren også uttale seg før godkjenning gis.

Selv om tiltakene i og for seg ligger utenfor menighetsrådets ansvar og rolle etter kirkeordningen, er det likevel naturlig at menighetsrådet får anledning til å uttale seg. Prosjektleder anbefaler for kirkeverge og fellesråd at slik høringsuttalelse innhentes når konkrete løsningsforslag foreligger, som del av beslutningsgrunnlaget til fellesrådet.

Anders Nyhuus

prosjektleder